

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

СИЛАБУС

**ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01.Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014.07. Середня освіта. Географія
За освітньою програмою	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Назва курсу	Методика навчання географії у вищій школі
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01. Освіта/Педагогіка 014.07. Середня освіта. Географія
Викладачі курсу	Поп Степан Степанович, Шароді Ю.В.
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/24
E-mail	Stepan.pop@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/35172
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	3,5 кредити ЕКТС / 105 годин
Обсяг курсу	34 годин – аудиторні заняття (20 години лекційні, 14 годин семінарські заняття); 71 годин – самостійна робота студента.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій, семінарських занять, консультацій, екскурсій тощо.
Анотація до курсу	Курс «Методика навчання географії у вищій школі» є обов’язковою дисципліною зі спеціальності 014.07. Середня освіта. Географія освітньо-професійної програми «Географія». Предметом вивчення дисципліни є : Отримання студентами теоретичних знань та практичних вмінь щодо сутності та методів надання освітніх послуг з вивчення географічних дисциплін у вищій школі, ознайомлення з формами організації навчально-виховного процесу за сучасними технологіями навчання та світоглядно-методологічними засадами освітянської діяльності. Програма навчальної дисципліни складається з оддвох модулів. Модуль 1. Концептуальні напрями розвитку географічної вищої освіти в Україні. Модуль 2. Методи навчання географічних дисциплін у вищій школі
Ключові слова	Вища освіта України, Болонський процес, методика навчання географії, стандарт вищої освіти.
Мета та цілі курсу	Отримання студентами знань про світоглядно-методологічні засади освітянської діяльності та новітні методи і підходи навчання географії в школі.
Пререквізити курсу	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань, отриманих на першому (бакалаврському) рівні.
Очікуванні результати навчання	Знати: ☐ основні поняття та наукову термінологію новітніх напрямків сучасної географічної освіти та науки ☐ систему освіти й науки України ☐ основні принципи, методи й структуру педагогічного процесу, які придатні для навчання географії у вищій школі ☐ новітні освітні технології вищої школи, ☐ технічні й програмні засоби для провадження освітньої діяльності в

	сучасних умовах, в т.ч. дистанційного навчання ☐ законодавчо-нормативну базу освітньої діяльності у вищій школі. Вміти: ☐ здобувати нові знання і зіставляти їх з отриманими раніше, викладати їх у формі звіту, публікації, доповіді ☐ вирішувати конкретну наукову проблему (фундаментальну або прикладну) географічної освіти й науки, використовуючи сучасні техніку, технологію, методи і методологічні підходи ☐ використовувати геоінформаційні системи з відповідним програмним забезпеченням ☐ організовувати польові природознавчі дослідження та спостереження, які необхідні для проведення практичних занять з географії ☐ застосовувати в професійній діяльності новітні освітні методики і технології
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, семінарські заняття, консультації, усне опитування, тестові завдання, модульні письмові контрольні роботи тощо. Дидактичні матеріали: підручники з дисципліни в електронній формі, матеріали презентацій до лекцій, пакети завдань для модульного та підсумкового контролю, а також матеріали лектора до дисципліни в системі віртуального навчання «Moodle»
Необхідне обладнання	Технічні засоби: мультимедійна техніка, Інтернет ресурси з доступом під час лекцій. Прилади і матеріали кабінетів геології та географії, комп'ютерних класів.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Поточний контроль за 100 бальною шкалою для змістового модуля № 1 включає три теоретичні питання та п'ять тестових завдань. Відповіді на три теоретичні питання оцінюються до 45 балів (по 15 балів за кожне питання), тестові завдання – по три бали за правильні відповіді на кожен із п'яти тестів, разом максимально студент може отримати ще 15 балів. Решту 40 балів студент може накопичити, проявляючи активність на семінарських заняттях та даючи правильні відповіді на запитання по ходу лекцій. Результат підсумкового рейтингового контролю викладач оголошує студентам на останньому семінарському занятті. Студент може покращити рейтингову оцінку, складаючи усний залік або йому виставляються рейтингова оцінка у екзаменаційну відомість та залікову книжку.
Підсумковий контроль, форма	Залік проводиться у формі усної перевірки знань
Зміст курсу	Тема 1. Вступ. Інформаційне забезпечення дисципліни «Методика навчання географії у вищій школі». Місце навчальної дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки магістра спеціальності 014.07 Середня освіта. Географія. Мета та основні завдання дисципліни. (2 год) Тема 2. Форми організації навчального процесу у вищій школі. Аудиторні навчальні заняття: лекція, лабораторні, практичні, семінарські. Позааудиторні заняття: індивідуальні заняття під керівництвом викладача, консультації, самостійна робота. Практична підготовка: навчальні, виробничі, педагогічні практики. Контрольні заходи: заліки, екзамени, державна атестація (комплексні іспити, захисти кваліфікаційних робіт) (2 год) Тема 3. Основні поняття: компетенція, компетентність, освітня компетенція, географічні компетенції (ключові, міжпредметні, предметні). Компетентнісно-зорієнтоване навчання, як одне із завдань реформування вищої освіти України. (2 год)

	Змістовий модуль 2. Методи навчання географічних дисциплін у вищій школі. Тема 4. Методи і методичні підходи (прийоми) формування географічних знань. Систематизація методів навчання географії: вербальні, ілюстративно-демонстраційні, прикладні прийоми навчання. (2 год) Тема 5. Методи викладання географії: ілюстративно-інформаційний, репродуктивний, проблемний, частково-науковий, дослідницький, географічного моделювання. (2 год) Тема 6. Проблемно-орієнтоване навчання географії. Формування навчальної проблеми та підходи до її розв'язання. Роль розв'язування географічних задач.(2 год). Тема 7. Теоретичні та емпіричні географічні знання: методичні підходи щодо їх викладання. (2 год) Тема 8. Способи досягнення якості знань майбутніх вчителів географії в аудиторних та позааудиторних заняттях. Роль навчальних, виробничих і педагогічних практик та науково-дослідницької роботи студентів для набуття фахових компетентностей. Форми та засоби їх проведення. (2 год) Тема 9. Роль особистості та ораторського мистецтва педагога, культури його комунікацій із здобувачами вищої освіти в аудиторних та позааудиторних видах навчального процесу, виховання високих морально-етичних цінностей у здобувачів вищої освіти власним прикладом. (2 год) Тема 10. Сучасні можливості використання новітніх інформаційних технологій та техніки для викладання географічних дисциплін у вищій школі та для проведення географічних наукових досліджень, зокрема дистанційними методами. (2 год)
Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс]. Навч. посіб. Уклад. І. О. Казак. - К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 116 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/Kazak_I.O. 2. Касіяник І.П., Мисько В.З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута»», 2017. – 214 с. 3. Методика викладання географії у вищій школі. Навчальний посібник / Уклад. О.В.Браславська, Л.М.Запорожець – Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. – 186 с. 4. Чубрей О.С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу: монографія. Чернівці: Технодрук, 2020. - 376 с. 5. Корнєєв В. П. Технології в навчанні географії: Посібник. – Х.: Основа, 2004.- 111 с Додаткова 1. Ільченко А.М., Шайко С.В. Вища освіта і Болонський процес. Навч.-метод. посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2014.-316 с. https://mon.gov.ua/ua/tag/vishcha-osvita 2. Самойленко В.М. Статистичні та стохастичні математичні методи в географії: електронний підручник / В.М. Самойленко, О.М. Топузов. – К.: Ніка- Центр, 2011 – СД, ISBN 978 – 966 -252-580-6. 3. Закон України «Про вищу освіту» в редакції Закону № 392-IX від 18.12.2019 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text - Положення про освітній процес в УжНУ 4. Гурська О. Місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Витоки педагогічної майстерності. Сер. Пед. науки. 2014. Вип. 13. С. 103–107.

	5. Єльнікова Г. Про впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес вищого навчального закладу. Теорія та методика управління освітою. 2010. № 5. С. 11. URL: http://tme.uomo.edu.ua. 6. Остроух В.І. Електронні картографічні посібники як форма реалізації інноваційних технологій в освітньому процесі // Географія в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: 85 років – досягнення та перспективи (GTSM): Матеріали міжнар. наук-практ. конфер. (м.Київ, 30-31 березня 2018 р.)/ гол. ред. колегії Я.Б. Олійник – К.: Прінт-Сервіс, 2018 – 361 с., С. 311-314.
Інформаційні ресурси	1. http://www.geograf.com.ua/ 2. http://geopom.at.ua/ 3. http://rozumniki.net/catalog/products/geografiya 4. http://geo-klass.at.ua/
Питання для підсумкового контролю	Додаток 2. 1. Значимість дисципліни для підготовки майбутнього вчителя географії. 2. Зв'язок дисципліни «Методика викладання географії у ВШ» з іншими курсами спеціальності 014.07. Середня освіта. Географія. 3. Основні завдання дисципліни «Методика викладання географії у ВШ». 4. Рівні та ступені географічної освіти в Україні. 5. Культура комунікацій із здобувачами в аудиторних і позааудиторних заняттях. 6. Освітня програма та її структурні елементи з підготовки вчителя географії. 7. Державний стандарт та навчальний план спеціальності. 8. Навчальна програма спеціальності та робоча навчальна програма дисципліни. Силабус. 9. Форми організації навчання у вищій школі. 10. Лекція як вид навчального заняття. 11. Лабораторне заняття як вид навчального заняття. 12. Практичне і семінарське заняття як вид навчального заняття. 13. Види позааудиторних занять. 14. Сутність індивідуального заняття. 15. Роль та види консультацій у підготовці фахівців. 16. Самостійна робота та її значимість в організації навчального процесу. 17. Практична підготовка як форма організації навчального процесу. 18. Форми контролю та оцінювання якості знань студентів. 19. Сутність понять «освітня компетенція», «географічна компетенція» та «географічна компетентність». 20. З'ясуйте географічні компетенції: ключові, міжпредметні, предметні. 21. Охарактеризуйте систематизацію прийомів навчання (вербальні, ілюстративно-демонстраційні, прикладні). 22. З'ясуйте пояснювальне та проблемне навчання географії. 23. Формування навчальної проблеми та способи її розв'язання. 24. Формування емпіричних та теоретичних географічних знань. 25. Географічні задачі, їх класифікація та роль в навчанні. 26. Пояснювальне та проблемне навчання географії. 27. Формування вмінь і навичок для практичного використання теоретичних знань. 28. Систематизація методів навчання географії.

	29. Вербальні прийоми навчання географії. 30. Ілюстративно-демонстраційні прийоми навчання. 31. Прикладні прийоми навчання. 32. Охарактеризуйте засоби навчання географії та роль карт і наочних засобів. 33. Роль сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій навчання географії. 34. Охарактеризуйте основні методи навчання географії. 35. Ілюстративно-інформаційний метод викладання географії у вищій школі. 36. Репродуктивний метод викладання географії. 37. Проблемний метод у викладанні географії. 38. Частково-науковий метод викладання географії. 39. Дослідницький метод викладання географії. 40. Метод моделювання у викладанні географії. 41. Роль навчальних, виробничих та педагогічних практик у підготовці вчителя географії. 42. Кваліфікаційні роботи у підготовці географа та дотримання академічної доброчесності. 43. Значимість участі в олімпіадах, конкурсах, конференціях, семінарах. 44. Ораторське мистецтво педагога.
--	---